

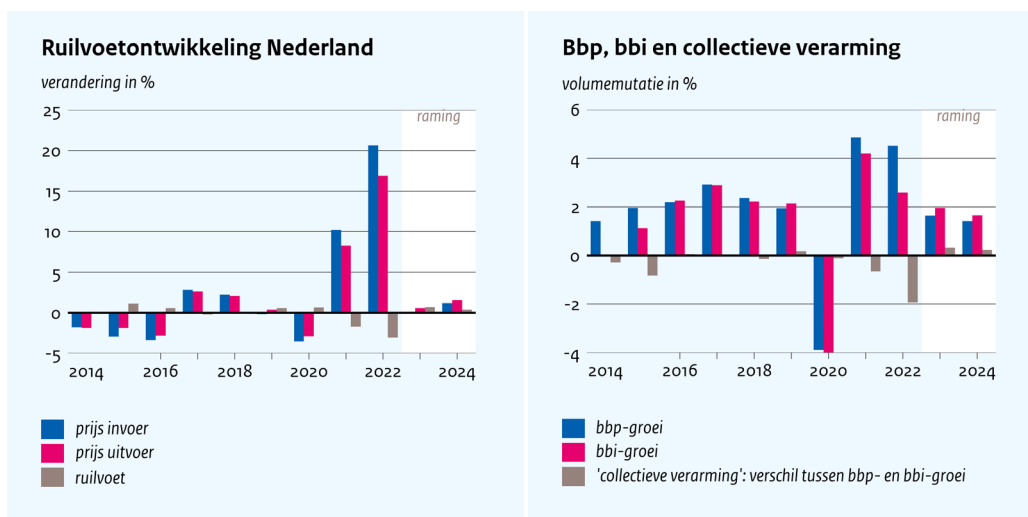
Collectieve verarming

Hogere energieprijzen leiden in Nederland tot een verslechtering van de ruilvoet. Dat komt doordat Nederland een netto-importeur van energie is: we importeren meer energie dan we exporteren. Hogere energieprijzen leiden daarom tot een grotere stijging van de invoer- dan van de uitvoerprijzen en dus tot een verslechtering van de ruilvoet (de verhouding tussen uitvoerprijs en invoerprijs). De figuur links illustreert dit: hoewel de uitvoerprijzen in 2021 en 2022 ook fors is toegenomen, verslechtert de ruilvoet in 2021 en 2022 in totaal met bijna 5%. In 2023 en 2024 treedt licht herstel op omdat de energieprijzen weer dalen.

Een ruilvoetverslechtering maakt ons als land ‘collectief armer’. De relatieve prijsverslechtering leidt ertoe dat we met alles wat we produceren (bruto binnenlands product, bbp) minder kunnen consumeren. In nominale euro's is het inkomen dat we verdienen – waarvan we kunnen consumeren – gelijk aan de productie. Wat we produceren is echter niet gelijk aan wat we consumeren. We importeren goederen uit het buitenland voor consumptie, en exporteren tegelijkertijd een deel van onze productie. Een ruilvoetverslechtering leidt ertoe dat invoer relatief duurder wordt en we daarom minder kunnen consumeren van het inkomen dat we genereren. Dit noemen we ‘collectieve verarming’. Om dit effect te kwantificeren, berekenen we niet alleen de reële verandering van het bbp, maar ook die van het bruto binnenlands inkomen (bbi). Het verschil daartussen kwalificeren we als ‘collectieve verarming’ (zie de figuur rechts) (a).

In 2022 bedroeg de collectieve verarming 1,9%-punt. Dit komt boven op 0,7%-punt in 2021. In 2023 en 2024 groeit het bbi juist harder dan het bbp omdat de ruilvoet weer verbetert: dit verschil bedraagt 0,3 en 0,2%-punt. Op de korte termijn maken we het verlies dus niet helemaal goed. Als de energieprijs hoger blijft dan voorheen, zal dit ook op de lange termijn niet het geval zijn.

Ruilvoetverslechtering leidt tot collectieve verarming; verlies wordt niet goedgehaakt binnen twee jaar

Bron: CBS en CPB ([link](#))

(a) Dit onderwerp is in eerdere publicaties belicht, zie bijv.: CPB, 2022 ([link](#)); Timmer, 2022 ([link](#)); Adema e.a., 2022 ([link](#)) en in Katz, 2023 ([link](#)).